

Bog anmeldelse: Vildtvoksende orkidéer

Peter Wind: Vildtvoksende orkidéer. Om orkidéovervågningen i Danmark
Aarhus Universitetsforlag, Miljøbiblioteket 9. 321 sider: Pris 329,95 kr., ISBN 978 87 7597 311 8

Af John Brandbyge

Vildtvoksende orkidéer, som bærer undertitlen Om orkidéovervågningen i Danmark, er først og fremmest en præsentation af den landsdækkende og på mange måder enestående orkidéovervågning, der i 1987 på foranledning af Skov- og Naturstyrelsen blev startet op af Bernt Løjtnant. I 1994 blev den faglige ledelse af programmet, efter i en kortere periode at have været ledet af styrelsen, flyttet til DMU og senere Aarhus Universitet. Her er programmet siden 1995 blevet videreført med forfatteren som den absolutte primus motor og inspirator.

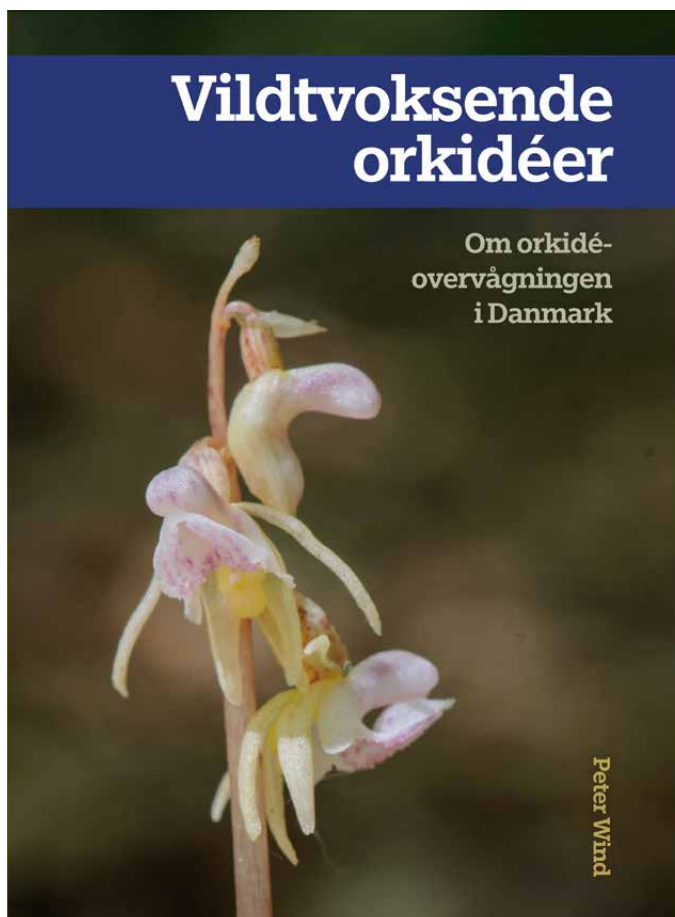
Bogen indeholder foruden forord og syv afsnit, et nyttigt opslag med ordforklaringer og forkortelser samt en fyldig oplistning af referencer. Herudover er der en oversigt over de i teksten nævnte personer. Forfatteren nævner og takker i forordet den lange liste af overvågere (ca. 220 personer) som igennem 36 år har været med til at indsamle de data, hvorpå publikationen dybest set er baseret. En prisværdig måde at anbringe sin taksigelse på.

Indledningskapitlet indeholder nyttig viden om antallet af orkidéer i den danske flora og de enkelte arters primære voksesteder samt deres krav til voksestedet.

I andet kapitel gives der en god og grundig præsentation af overvågningsprogrammet. Baggrunden for dets tilblivelse, metodikken og de påvirkningsfaktorer som har indflydelse på frem- og tilbagegang for orkidébestandene.

Tredje kapitel indeholder en generel præsentation af overvågningsresultater. Begreber som overvågningskontinuitet og bestandssvingninger bringes op i en gennemgang af udvalgte, repræsentative arter.

Det fjerde kapitel, som må betegnes som bogens hovedkapitel, er en 173 sider lang gennemgang af de 42 orkidéer, der har indgået i programmet. For hver af orkidéerne er der små afsnit om tilknytningen til den danske flora, biologi, global udbredelse, nuværende voksesteder i Danmark, status for overvågningen og bestandsudviklingen samt en samlet status og rødlistevurdering.

Det findes meget nyttigt, at der efter hvert af de 42 opslag i kapitlet er indsat en lille for opslaget relevant litteraturliste.

Kapitel fem er helliget forvalteren og de frivillige overvågere, og kandidider klart til at være bogens mest underholdende. En lille, udvalgt gruppe omfattende trofaste overvågere, forvaltere m.fl. fik stillet 8 spørgsmål som: "Hvorfor er det vigtigt, at vildtvoksende orkidéer overvåges?" "Hvad er din bedste/værste orkidéoplevelse?". Svarene på disse spørgsmål er gengivet i deres fulde ordlyd, og fascinationen af og kærligheden til orkidéerne er tydelig. Minder og anekdoter vælder frem.

I det sjette kapitel tages orkidéernes behandling i medierne op. De væsentligste publikationer om vildtvoksende orkidéer

på dansk bliver omtalt, og i en boks er der samlet en række omtaler af orkidéer i de skrevne og bildende medier i perioden 1989-2020. Det er slående at orkidétyverier og andre overgreb i denne sammenhæng fylder en hel del mere end indslag af folkeoplysende karakter om den fascinerende plantegruppe.

Bogens sidste kapitel tager fat i den nationale og internationale status for beskyttelse af de danske orkidéer. Habitatdirektivet, Bern-konventionen og CITES omtales, ligesom der på det nationale plan nævnes at alle vildtvoksende danske orkidéer er fredede ifølge artsfredningsbekendtgørelsen. Derudover omtales Naturbeskyttelsesloven, der jo værner mod ændringer i naturtyperne, men som en passiv ordning ikke

forhindrer lysåbne naturtyper i at springe i skov, hvilket jo har gjort det af med en del bestande af vildtvoksende orkidéer.

I bogens allersidste afsnit ridses fremtiden for Danmarks vildtvoksende orkidéer op med den triste konstatering at hovedparten er i tilbagegang. Dette til trods for alskens internationale konventioner og direktiver samt diverse, gennem årene indførte restriktioner via national lovgivning.

Bogen er uhyre velillustreret. I det hele taget, og specielt med hensyn til de i kapitel fire omtalte orkidéer og deres voksesteder. Langt hovedparten af de mange fotos er forfatterens egne. Fotos fra andre kilder kan nok tælles på to hænder, når der ses bort fra egentlige portrætfotos. Det ses som en styrke ved bogen og er næppe tilfældigt. Man mærker forfatterens tilstedeværelse på hver side.

De mange diagrammer og figurer, som bogen er krydret med, er umiddelbart nemme at overskue, kun fig. 3.1 kræver en ekstra indsats af læseren. Enkelte fejl og unøjagtigheder har sneget sig med, men det hører til i småtingafdelingen.

Der er absolut tale om en god og velskrevet bog, hvor forfatterens store dedikation til emnet skinner tydeligt igennem.

Vildtvoksende orkidéer er et absolut anbefalingsværdigt køb og kan læses som et vidnesbyrd om en epoke i dansk naturforvaltning, og ikke mindst kan den anvendes som et opslagsværk til de 42 orkidéer, der har indgået i orkidéovervågningen.

Afslutningsvis skal medtages en bemærkning, som dukkede op i anmelderens erindring under læsningen af bogen. Bemærkningen faldt ved et orkidé-overvågnings-symposium i 1997, og ordene kom fra en statslig naturadministrator, som næppe var belastet af lige så stor lidenskabelig interesse for orkidéer, som hovedparten af de øvrige deltagere. Dagen blev rundet af med ordene: ”Ja, denne dag har tydeliggjort at orkidéerne fylder meget – ikke mindst i vores hoveder.”

Efter læsningen af Peter Winds bog kunne man have lyst til at tilføje: ”Ja, og i vores hjerter.”